

LETECKÁ PODPORA BOJE OPERAČNÍ MANÉVRUJÍCÍ SKUPINY

V oblasti operačního umění jsou v současné době středem pozornosti otázky rozvíjení úspěchu ve frontové a armádní operaci při současném ničení nepřítele čelně i z týlu.

Operační uskupení nepřítele je charakterizováno nejen silným uskupením vojsk prvního sledu, ale i uskupením dalších sil a prostředků v hloubce jeho operační sestavy, které jsou s to výrazně ovlivnit průběh operace. Kromě vševojskových záloh a druhých sledů jde především o uskupení raketových jaderných prostředků, letectva, míst velení a navedení, prostředků PVO, odpalovacích zařízení řízených střel s plochou dráhou letu, prostředků radioelektronického boje, skladů materiálu, produktovodů a dalších důležitých zařízení. Tyto skutečnosti vyžadují, abychom souběžně s činností hlavních sil, které vedou čelní útok, aktivně působili na nepřítele v celé hloubce jeho sestavy.

Kvantitativní i kvalitativní růst bojových prostředků nepřítele v hloubce jeho operační sestavy a výrazné zvýšení jejich vlivu na celkový výsledek operace ovlivňuje v rozhodující míře schopnost řešit všechny uvedené úkoly silami prvních a druhých sledů frontů a armád. Chci připomenout, že vojska druhého sledu plní po zasazení úkoly stanovené pro vojska prvního sledu s dodržením všech zásad platných pro jejich činnost. Tyto důvody si vynutily potřebu vytvářet v sestavě frontu a armády samostatné uskupení — operační manévrující skupiny (OMS), které by byly schopny s využitím úspěchu hlavních sil pronikat rychle do operační hloubky a tam vysoce manévrovou činností vytvořit novou, velmi aktivní frontu.

Z úlohy OMS vyplývá její bojové složení, podmínky bojové činnosti a zásady jejího zabezpečení. Složení OMS frontu (armády) může být v závislosti na situaci a zámyslu velitele frontu (armády) velmi rozdílné.

Základem frontové OMS v síle armády mohou být dva až tři svazky, z toho zpravidla dva tankové. Frontovou OMS může tvořit i armádní sbor. V horském a málo schůdném terénu může frontovou OMS tvořit pouze jedna divize. Ve všech případech jsou však nedílnou součástí těchto uskupení kromě výsadkových útvarů a jednotek i útvary a jednotky vojskového letectva.

K hlavním úkolům vojskového letectva v sestavě OMS budou patřit ničení nepřátelských tanků, obrněných prostředků, dělostřelectva a dalších typických cílů, průzkum omezeného rozsahu, přesuny a vysazování přepadových a průzkumných skupin a další přepravní úkoly. Základním předpokladem plnění dlouhodobých a samostatných úkolů v operační hloubce je vysoká mobilnost, úderná a palebná síla, samostatnost a odolnost OMS. S těmito faktory je pak nedílně spojena úroveň efektivnosti letecké podpory a zabezpečení frontovým a vojskovým letectvem.

Požadavek vysoké bojové efektivnosti frontového a vojskového letectva, které působí ve prospěch nebo v sestavě skupiny, vyplývá z ukazatelů rozmachu činnosti, hloubek a směrů působení, temp postupu a doby plnění úkolů v operační hloubce, době vyslání a času předpokládaného odtržení skupiny od hlavních sil.

Předpokládá-li se hloubka činnosti OMS úměrná hloubce frontové (armádní) útočné operace, pak hloubka jejího působení bude 600 až 700 km. Hloubka působení armádní skupiny bude při dodržení uvedených zásad 250 až 300 km. Hloubka činnosti OMS v síle jednoho svazku nebo armádního sboru bude úměrně menší.

Doba činnosti skupiny je omezena kromě hloubky jejího působení i dobou jejího vyslání v D2 až D4. Frontová OMS povede samostatnou bojovou činnost dlouhou dobu až 9—10 dnů. Doba činnosti armádní OMS bude asi poloviční. Tyto časové a prostorové normy činnosti skupin vytvářejí velmi složité podmínky pro činnost letectva, vysokou náročnost na organizaci a efektivnost letecké podpory frontovým letectvem a autonomnost vedení bojové činnosti vojskovým letectvem v rámci OMS.

Rozhodující vliv na kvalitu a rozsah letecké podpory skupiny bude mít konkrétní vzdušná situace v pásmu frontu. V období zahájení války o ní rozhodují výsledky vzdušné nebo protivzdušné operace s konečným cílem vybojovat nadvládu ve vzduchu a umožnit přenést úsilí frontového letectva k podpoře pozemních vojsk. Vybojování nadvlády ve vzduchu a její udržení je základním předpokladem dalšího efektivního plnění úkolů letecké podpory OMS frontovým a vojskovým letectvem.

Letecká podpora OMS **frontovým letectvem** obsahuje řadu úkolů. Jde zejména o obranu prostoru zaujatého vojsky vyčleněnými do sestavy skupin (ve vzdálenosti 50—120 km od čáry dotyku) v součinnosti s vojsky PVO a v některých případech i se stíhacím letectvem a útvary a jednotkami prvosledových divizí PVOS a letecké zabezpečení přesunu OMS do prostoru nebo na čáru vyslání.

Dalším úkolem frontového letectva je jeho účast při palebném zabezpečení vyslání OMS. Různé časové možnosti vyslání frontové nebo armádní skupiny ve válce vedené s použitím jaderných zbraní nebo klasickými prostředky ničení a ovlivněné dobou potřebnou k překonání obranných pásem nepřitele vojsky prvního sledu — zhruba v průměru D2 až D4 kladou značné nároky na štáb letectva frontu při plánování a vlastní organizaci letecké podpory, organizaci součinnosti s raketovým vojskem a dělostřelectvem, vojsky PVO a pozemními vojsky prvního sledu. Nemůžeme v této souvislosti opomenout vyřešení složitěho letištního manévru s důrazem na maximální přiblížení letišť, zejména stíhacího bombardovacího letectva, k přednímu okraji s cílem zvýšení jeho doletu a následné kontinuity letecké podpory OMS v operační hloubce nepřitele.

V podmínkách jaderné války odpovídá frontové letectvo spolu s raketovým vojskem frontu za ničení rozhodujících uskupení vojsk nepřitele, které brání

plnění úkolů skupin, raketových jaderných prostředků a dalších, zejména pohyblivých cílů operačního významu.

Rozhodujícím předpokladem ke splnění úkolů OMS a frontového letectva je kvalita a včasnost informací o situaci nepřítele v jeho operační hloubce. Jestliže budeme klást větší úsilí taktického průzkumu na průzkumné orgány OMS a vojskové letectvo, pak ostatní průzkumné úkoly operačního charakteru ve prospěch OMS a vojsk frontu bude zabezpečovat průzkumný letecký pluk operačního vzdušného průzkumu. Z tohoto důvodu bude účelné převážnou většinu jeho kapacit využít k zabezpečení činnosti této skupiny.

Dalším faktorem, který ovlivňuje efektivnost letecké podpory a obrany vojsk OMS, je vliv rostoucí vzdálenosti mezi prostorem působení skupiny od vojsk prvního sledu. Tato vzdálenost může dosáhnout za 4–5 dnů útočné operace 150–200 km. Z toho důvodu je nutné věnovat plnou pozornost otázce obsazení letišť nebo letištních uzlů nepřítele vojsky OMS, včetně ničení prostředků nepřátelské PVO. Vážnost tohoto úkolu zvýrazňuje mimo jiné i požadavek zabezpečení OMS materiálem všeho druhu. Protože přísunové komunikace skupiny po jejím odtržení od hlavních sil se stanou cílem úderů vzdušného i pozemního nepřítele, je třeba počítat s tím, že přísun zásob OMS bude značně omezen a rozhodující úlohu bude mít zásobování vzduchem prostředky dopravního letectva a frontového dopravního vrtulníkového pluku.

Řešení úkolu protivzdušné obrany OMS silami frontového stíhacího letectva je spojeno s krajními potížemi. Získávání informací o vzdušné situaci v hloubce nepřátelského území se váže na rozvinutý systém radiolokačního zabezpečení, který se rozvíjí v pásmu frontu i s využitím prostředků vojsk PVOS. Omezené možnosti rozvinutí potřebné sítě naváděcích stanovišť spolu se stále se zvětšujícími vzdálenostmi bráněných vojsk skupiny od letištních uzlů stíhacího letectva vedou ve svých důsledcích k neefektivnímu čerpání bojového úsilí frontového stíhacího letectva při ničení vzdušného nepřítele na přístupech k prostorům bojové činnosti OMS. Těžiště protivzdušné obrany skupiny bude proto výhodnější přenést na prostředky vojska PVO, zařazeného v její sestavě.

Činnost frontového letectva bude tedy zaměřena převážně do oblastí ničení cílů, které brání postupu OMS, raketových jaderných prostředků nepřítele a k plnění přepravních úkolů.

Dalším okruhem problémů je efektivnost bojové činnosti vojskového letectva v rámci operačních manévrujících skupin.

Zabezpečení požadavku nepřetržité letecké podpory vojsk OMS vyžaduje, aby vojskové letectvo bylo připraveno rychle řešit některé palebné úkoly v celém průběhu vedení bojové činnosti, především pak ničení malorozměrných obrněných cílů. V hloubce operační sestavy nepřítele spočívá těžiště plnění těchto úkolů převážně na vojskovém letectvu. Kromě toho bude vojskové letectvo plnit i řadu dalších úkolů, jako jsou přepravy přepadových odřadů a skupin, diverzních skupin, průzkumné úkoly omezeného rozsahu, vedení chemického a radiálního průzkumu a řízení oprav dělostřeleckých paleb, přísun materiálu pro zabezpečení vlastní bojové činnosti, popř. se bude podílet na přísunu zásob a materiálu pro potřebu vojsk skupiny a plnit i některé další úkoly. Splnění těchto úkolů závisí na dosažení vysoké autonomnosti bojové činnosti vojskového letectva. S tím je spojeno i řešení některých otázek v oblasti zabezpečení jeho bojové činnosti. Např. bude žádoucí posoudit vhodnost poměru spotřeby leteckých raket a munice oproti potřebě leteckých pohonných hmot a na ní

navazující složení palebného průměru v závislosti na charakteru bojových úkolů vojenského letectva a relativně krátké době jejich plnění.

Dlouhodobá činnost útvaru nebo jednotek vojenského letectva v rámci OMS vyžaduje, abychom organizovali v průběhu bojové činnosti opravy a prohlídky letecké techniky. **Oprávérenskou činnost** v rámci pluku vojenského letectva budeme řešit především z hlediska její pohotovosti k plnění úkolů bez závislosti na opravárenské bázi jednotlivých letišť, protože většinu úkolů bude vojenské letectvo plnit malými skupinami z představených ploch a léček. Bylo by vhodné zvážit možnost vyčlenění části sil inženýrské letecké služby vrtulníkového pluku s potřebnými prostředky a materiálem do zvláštní opravárenské jednotky ILS, přepravované dopravními vrtulníky. Tuto jednotku můžeme organicky začlenit buď do rámce vrtulníkového pluku nebo ke zvýšení efektivity a univerzálnosti jejího použití přímo do podřízenosti oddělení letectva vševojenské armády k plnění úkolů v rámci celé armády na představených a letištních plochách v průběhu vedení bojové činnosti.

V oblasti **týlového zabezpečení** bude vhodné posoudit organizační strukturu zabezpečujícího letištního praporu a praporu (roty) radiotechnického zabezpečení z hlediska vytvoření optimálních možností zabezpečení bojové činnosti vojenského letectva, které působí převážně v rozčleněných sestavách z představených ploch a léček.

Důležitým úkolem je řešení **protivzdušné obrany** jednotek vojenského letectva a zajištění bezpečnosti jejich letů. Vzhledem k tomu, že převažujícími formami bojového použití vojenského letectva v rámci OMS bude činnost letek v sestavě vševojenských nebo tankových divízií, bude vhodné, aby protivzdušnou obranu řešily jejich organické prostředky PVO. V souvislosti s tím řeší i zajištění bezpečnosti vojenského letectva, součinnost a další úkoly skupiny bojového velení letectva jednotlivých divízií.

Plánování, zabezpečení a řízení bojové činnosti frontového letectva v rámci vyčleněného úsilí by pak realizovaly orgány velitele letectva frontu nebo oddělení letectva v rámci armády.

Řešení úkolu letecké podpory OMS bude vyžadovat kromě jiného i rozpracování některých dalších otázek:

1. Operační sestavu frontového letectva, především stíhacího bombardovacího letectva, volíme s přihlédnutím k požadavkům dlouhodobé letecké podpory a obrany OMS. Letištní manévry v průběhu útočné operace řešíme s ohledem na plánované úkoly skupiny k obsazení letišť a letištních uzlů v hloubce operační sestavy nepřítele a jejich možnému využití frontovým letectvem při zabezpečování činnosti OMS. Spolu s tím posoudíme časovou možnost zasazení leteckých stavebních praporů (jejich částí) na směrech postupu skupin do prostorů letištních uzlů nebo dálničních úseků nepřítele k včasnému splnění úkolů výstavby letištních ploch a zabezpečení letištního manévru.

2. Přísun materiálu k OMS a odsun vzdušnou přepravou zabezpečují síly dopravního letectva frontu, eventuálně část sil vojenského letectva. OMS musíme kromě obsazení letišť stanovit i úkol obsazení a zajištění vhodných ploch pro vykládání materiálu, odsun raněných a dislokaci jednotek vojenského letectva.

3. Přísun leteckých pohonných hmot a munice zabezpečí vojenské letectvo. Posoudíme možnost využít přepravních kapacit frontového dopravního leteckého pluku (dopravního vrtulníkového pluku) anebo zvážíme vyčlenění části vrtulníkového pluku pro plnění převážně přepravních úkolů.

4. Velení a zajištění bezpečnosti letectva v prostoru činnosti OMS organizuje vyčleněná část oddělení letectva armády, jako orgán velení a řízení letectva.

S ohledem na předpokládanou decentralizaci bojové činnosti vojskového letectva zařazeného v OMS po letkách až rojích a ke zjednodušení otázek velení a řízení letectva musíme zvážit v rámci skupiny vytvoření účelového orgánu velení z počtů štábu vrtulníkového pluku, posíleného kádry oddělení letectva armády, u frontové operační manévrující skupiny i příslušníky štábu letectva frontu. Zabezpečení pevného a stálého spojení tohoto orgánu s velitelským stanovištěm letectva a PVO frontu je jedním ze základních předpokladů splnění jeho úkolu.

Bezprostřední řízení bojové činnosti a zajištění bezpečnosti letů vojskového i frontového letectva řeší v rámci jednotlivých svazků OMS organické skupiny bojového velení letectva. Naváděcí stanoviště je výhodné dislokovat podle platných zásad společně s místem velení jednoho z protiletadlových raketových pluků nebo brigády.

Oblast velení letectvu a zajištění jeho bezpečnosti při plnění úkolů v hloubce sestavy nepřítele patří do okruhu složitých otázek. Jejich vyřešení znamená zvýšení odolnosti OMS před úderem nepřátelského letectva, zajištění volnosti jejího manévru a zejména zvýšení úderné síly čelních sledů při ničení nepřátelských tanků a jiných obrněných cílů, dělostřelectva apod. Kromě toho můžeme předpokládat značné zvýšení soběstačnosti při získávání zpráv o nepříteli v zájmových prostorech OMS.

Problematika letecké podpory OMS v hloubce sestavy nepřítele představuje ve svém souhrnu řadu úkolů, které plní organické nebo posilové vojskové letectvo podle rozhodnutí velitele OMS. Úroveň letecké podpory skupiny frontovým letectvem závisí na situaci vojsk frontu ve frontové útočné operaci, celkové vzdušné a radiační situaci na válčišti, takticko-technickým vlastnostem letounů a na ně navazujícím možnostem frontového letectva k vedení bojové činnosti v hloubce operační sestavy nepřítele, možnostem velení a navedení letectva, kvalitě průzkumu a dalších faktorech.

Relativně dlouhá doba vedení samostatné bojové činnosti operačními manévrujícími skupinami v průběhu frontové nebo armádní útočné operace vyžaduje, aby vojskové letectvo zařazené ve skupině dosáhlo vysoké autonomie především technického a týlového zabezpečení, systému a organizace velení a řízení. Obecně můžeme konstatovat, že požadavky na úroveň kvality velení a řízení bojové činnosti letectva, zabezpečení všeho druhu, spojení a praktickou realizaci součinnosti s vojsky skupiny jsou všeobecně vyšší. Souběžně s tím vzrůstají i požadavky na celkovou koordinaci bojové činnosti vojskového a frontového letectva.